

מדד השלום מאי 2019

- רבים יותר בציבור היהודי מעריכים שלחמאס היו הישגים גדולים יותר מאשר לישראל בסבב הלחימה האחרון ביניהן, ומרביתו נותן ציון שלילי לנתניהו על אופן ניהולו. רובו גם ממשיך להעדיף פעולה צבאית בעזה במטרה למוטט את שלטון החמאס.
- אין שינוי בתפיסת הפתרונות הרצויים והאפשריים לסכסוך עם הפלסטינים לעומת החודשים הקודמים. פתרון שתי המדינות עדיין זוכה לתמיכה הרבה ביותר אם כי ההערכה הרווחת היא שהמצב הקיים ימשיך למרות התנגדות של רוב גדול למצב זה.
- ישנה הסכמה רחבה על כך שישראל מקיימת את ערך העלייה וקיבוץ הגלויות. הסכמה פחותה ישנה על כך שישראל מקיימת ערכים דוגמת שלום, שוויון זכויות וחופש דת, כאשר המחלוקת הגדולה ביותר לגבי מידת מימוש ערכים אלה מתקיימת בין ערבים ליהודים.
- האירוויזיון שהתקיים בישראל בשבוע שעבר נתפס כמבטא מגוון תפיסות חיוביות לגבי המדינה בקרב כלל הציבור היהודי, אך לא כך בקרב חלקים ניכרים בציבור הערבי.

פרופ' אפרים יער וד"ר נמרוד רוזלר

מדד השלום של חודש מאי הוקדש לנושאים הבאים: הסכסוך עם הרשות הפלסטינית ועם החמאס ברצועת עזה, המידה בה ישראל מקיימת ערכים מרכזיים ביום הולדתה ה-71, והיחס לאירועי האירוויזיון.

הסכסוך עם הפלסטינים

פתרונות רצויים ואפשריים לסכסוך הישראלי-פלסטיני: שיעורי התמיכה וההתנגדות לארבעה פתרונות אפשריים לסכסוך עם הפלסטינים נותרו דומים לאלו שנמצאו בסקרי מדד השלום הקודמים: אף אחד מהפתרונות אינו זוכה לתמיכה של רוב הציבור היהודי, אך פתרון שתי המדינות עדיין זוכה לתמיכה הרבה ביותר (42% תומכים לעומת 52%), ופתרון המדינה הדו-לאומית לתמיכה המועטה ביותר (14% תומכים לעומת 77% מתנגדים). בקרב הציבור הערבי, זוכים פתרון שתי המדינות (58% תומכים לעומת 27% מתנגדים) ופתרון המדינה הדו-לאומית (57% תמיכה לעומת 25% מתנגדים) לשיעור תמיכה דומים. שני הפתרונות הנותרים, סיפוח השטחים (31% תומכים לעומת 59% מתנגדים) והמשך המצב הקיים (29% תומכים לעומת 61% מתנגדים), זוכים לתמיכה דומה אך מועטה יותר בקרב הציבור היהודי. הפתרון המועדף בקרב מצביעי השמאל והמרכז הינו, כצפוי, שתי מדינות (83% ו-61% תמיכה, בהתאמה). בקרב מצביעי הימין המתון אין העדפה ברורה בין הפתרונות של שתי מדינות (40% תמיכה), המשך המצב הקיים (38%) וסיפוח (37%), בעוד שבקרב מצביעי הימין, הסיפוח (44% תמיכה) והמשך המצב הקיים (40%) זוכים לשיעורי תמיכה דומים, אך אף אחד מבין הפתרונות לא זוכה לתמיכה של רוב בקרב שתי קבוצות אידיאולוגיות אלה. בשאלה "לאיזה מהפתרונות הללו אתה מאמין שיש סיכוי הכי גבוה להתממש בעתיד הנראה לעין", התשובה הפופולרית ביותר הייתה המשך המצב הקיים, הן בקרב הציבור היהודי (45%) והן בקרב הציבור הערבי (49%), כאשר הערכת סיכויי ההתממשות של

שאר הפתרונות היו הרבה יותר נמוכים. במילים אחרות, מה שהווה הוא שיהיה למרות שרוב גדול (61% בקרב היהודים ו-65% בקרב הערבים) אינו חפץ בו.

ההתמודדות עם החמאס ברצועת עזה: לשאלה "למי, לדעתך, היו הישגים גדולים יותר בסבב הלחימה האחרון – לישראל או לחמאס"? 32% מקרב הציבור היהודי חושבים שלחמאס היו יותר הישגים, שעה ש-21% גורסים שלישראל היו הישגים גדולים יותר. מבין שאר המרואיינים היהודים, 30% מעריכים שלאף צד לא היו הישגים, ו-10% בדעה שלשני הצדדים היו הישגים דומים. אשר להערכת אופן תפקודו של ראש הממשלה ושר הביטחון בסבב הלחימה האחרון עם החמאס, 37% מהציבור היהודי בדעה שהוא היה מצוין או טוב, שעה ש-55% חושבים שהוא היה לא טוב או גרוע. כלומר, רוב ברור בציבור היהודי נותן לנתניהו ציון שלילי על אופן ניהולו את סבב הלחימה האחרון עם החמאס, כאשר גם מיעוט ניכר בקרב אנשי הימין (44%) וקרוב למחצית מאנשי הימין המתון (47%) סוברים כך. כצפוי, ישנו קשר בין שתי השאלות, כאשר רוב גדול (73%) מבין אלו שסברו שלישראל היו הישגים גדולים יותר העריכו את תפקודו של נתניהו בצורה חיובית. לעומת זאת, רוב גדול מאוד (83%) מבין אלו שסברו לחמאס היו הישגים גדולים יותר, ואף רוב מקרב אלו שחשבו שלאף צד לא היו הישגים (60%) העריכו את תפקודו של נתניהו בצורה שלילית. רוב ברור (63%) בקרב הציבור הערבי העריך באופן שלילי את התנהלות נתניהו בהקשר זה, ורק מיעוט קטן (17%) העריך אותו בצורה חיובית, כאשר היתר (20%) נמנעו מתשובה. כמחצית (49%) מקרב הציבור הערבי סברו שלאף צד לא היו הישגים בסבב הלחימה האחרון, לעומת 16% שסברו לחמאס היו יותר הישגים, 8% ענו שלשני הצדדים היו הישגים דומים, ו-5% חשבו שלישראל היו יותר הישגים.

חזרנו על השאלה "כיצד לדעתך ישראל צריכה להתמודד עם המצב ברצועת עזה?". התשובות נותרו דומות לאלו בחודשים הקודמים, כאשר רוב הציבור היהודי (55%) סבור שצריך להפעיל אמצעים צבאיים למיטוט שלטון החמאס, 32% בדעה שצריך לפעול להסכם ארוך טווח עם החמאס, ו-7% בלבד תומכים בשימור המצב הקיים. מעניין לציין, שנתניהו קיבל ציון שלילי על התמודדותו בסבב הלחימה האחרון הן מקרב מרבית התומכים במדיניות מיליטנטית כלפי עזה (59%) והן מקרב מרבית התומכים בהסכם ארוך טווח עם החמאס (56%). עוד מצאנו שרוב הן מקרב אלו שסוברים שלחמאס היו הישגים רבים יותר (59%) והן מקרב אלו שחושבים כך לגבי ישראל (59%) תומכים בהפעלת צעדים צבאיים למיטוט שלטון החמאס. בקרב הציבור הערבי, שני שלישי סוברים שיש לפעול להסכם ארוך טווח, לצד 10% שתומכים בצעדים צבאיים למיטוט שלטון החמאס, ו-6% שמצדדים בשימור המצב הקיים.

יום העצמאות ה-71

מידת הקיום של ערכים מרכזיים ממגילת העצמאות במדינת ישראל: הצגנו למרואיינים רשימה של ארבעה ערכים וביחס לכל אחד מהם שאלנו באיזו מידה מדינת ישראל מקיימת אותם. להלן התשובות בקרב הציבור היהודי לפי תוכן הערכים: **פתוחה לעלייה יהודית ולקיבוץ גלויות** – במידה גבוהה (רבה או רבה מאוד) - 69%, במידה בינונית (מועטה או מסוימת) - 22%, במידה נמוכה (מועטה מאוד או בכלל לא) - 5%. **מושתתת על יסודות החירות, הצדק והשלום** – במידה גבוהה - 41%, במידה בינונית - 43%, במידה נמוכה - 13%. **מקיימת שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין** – במידה גבוהה - 27%, במידה בינונית - 42%, במידה נמוכה - 28%. **מקיימת חופש מצפון ודת** – במידה גבוהה - 36%, במידה בינונית - 38%, במידה נמוכה - 23%. לא ניכרים הבדלים גדולים בין קבוצות אידיאולוגיות שונות בציבור היהודי מבחינת התפיסות לגבי

קיום הערך של עלייה וקיבוץ גלויות. לעומת זאת, לגבי שלושת הערכים האחרים, ישנם הבדלים משמעותיים, כאשר אנשי ימין ומתון נוטים לדרג את קיומם גבוה יותר מאשר אנשי מרכז ושמאל. דירוג התשובות על פי הממוצעים המשוקללים שלהן מראה כי הציון הגבוה ביותר הן בקרב הציבור היהודי והן בקרב הציבור הערבי ניתן לערך לאומי-יהודי מובהק – "פתוחה לעלייה יהודית וקיבוץ גלויות" – ואחר-כך בסדר יורד "מושתתת על יסודות החירות, הצדק, והשלום", "מקיימת חופש דת ומצפון", ו"מקיימת שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע, ומין". מלבד רמות ממוצעות דומות של הסכמה לגבי קיום הערך "פתוחה לעלייה יהודית וקיבוץ גלויות" בקרב הציבור היהודי והערבי, לגבי שאר הערכים הציבור היהודי נוטה לתפוס את ישראל כמדינה שומרת ערכים יותר מאשר הציבור הערבי.

האירוויזיון

תפיסות לגבי קיום האירוויזיון בישראל ואיומי החרם עליו: ביקשנו לדעת עד כמה קיום האירוויזיון בישראל השנה מבטא עבור הציבור בישראל תפיסות שונות. התפיסה שזכתה להסכמה הרחבה ביותר בקרב הציבור היהודי הייתה שקיום האירוויזיון מבטא גאווה לאומית של ישראל (72% במידה גבוהה – רבה מאוד או רבה), ולאחריה במידה דומה גם התפיסות שישראל היא חלק מהקהילה הבינלאומית (70%), מדינה פתוחה ותרבותית (69%), ומדינה חזקה ומשגשגת (67%). אם בוחנים את התשובות לפי אידיאולוגיה פוליטית ולפי דתיות, ניכר כי אנשי ימין (לעומת ימין מתון, מרכז ושמאל) ומסורתיים-דתיים (לעומת חילונים, מסורתיים לא כל כך דתיים, דתיים וחרדים) ראו באירוויזיון ביטוי לתפיסות חיוביות לגבי ישראל במידה הרבה ביותר, אם כי בקרב כל הקבוצות בציבור היהודי קיום האירוע בישראל נתפס כמביא לידי ביטוי במידה רבה מגוון של תפיסות חיוביות. בקרב הציבור הערבי, תפיסות אלה זכו לתמיכה נמוכה הרבה יותר, כאשר הרווחת ביותר היתה התפיסה שקיומו מהווה ביטוי לכך שישראל היא חלק מהקהילה הבינלאומית (32%). מעניין עוד לציין שרבים מקרב הציבור הערבי בחרו שלא לענות על שאלות אלה (בין 25% ל-35%).

כאשר ביקשנו לדעת עד כמה האיומים בחרם על האירוויזיון והאפשרות של פעולות מחאה פומביות במהלכו פוגעים בתפיסות השונות, הפגיעה הפוטנציאלית הרבה ביותר היתה בגאווה הלאומית של ישראל (36% במידה גבוהה, 27% במידה בינונית, ו-32% במידה נמוכה) ובתפיסה שישראל היא חלק מהקהילה הבינלאומית (35% במידה גבוהה, 29% במידה בינונית, ו-30% במידה מועטה), ואחריהן בתפיסה שישראל מדינה מתקדמת ותרבותית או מדינה חזקה ותרבותית (33% במידה גבוהה, 30% במידה בינונית, ו-33% במידה נמוכה לגבי שתיהן). הקבוצה שקיום האירוויזיון עבורה ביטא את התפיסות החיוביות ביותר לגבי ישראל – קבוצת המסורתיים-דתיים – היתה גם זו שראתה באיומים עליו כבעלי פוטנציאל הפגיעה הרב ביותר בתפיסות אלו. תפיסת הפגיעה הממוצעת בעקבות איום החרם ופעולות המחאה היתה מעט גבוהה יותר לגבי כל אחת מהתפיסות בקרב הציבור הערבי לעומת הציבור היהודי. גם כאן, רבים מקרב הציבור הערבי בחרו שלא לענות (34% עד 38%).

••• The Evens Program in
Mediation and Conflict
Management

School of Social and
Policy Studies
The Gershon H. Gordon
Faculty of Social Sciences
Tel Aviv University

בית הספר ללימודי
חברה ומדיניות
הפקולטה למדעי החברה
ע"ש גרשון גורדון
אוניברסיטת תל אביב

••• התכנית לניהול
סכסוכים וגישור
ע"ש אוונס

מדד המשא-ומתן:

מדגם כללי: 44.1 (עלייה של 0.1 נקודות לעומת החודש שעבר)

מדגם יהודים: 42.4 (ירידה של 0.1 נקודות לעומת החודש שעבר)

מדד המשא-ומתן מחושב באמצעות שקלול של שתי שאלות: מידת התמיכה במשא-ומתן עם הרשות הפלסטינית, ומידת האמונה שמשא-ומתן עם הרשות יוביל לשלום בשנים הקרובות.

מדד השלום נערך על-ידי תכנית אוונס לניהול סכסוכים וגישור באוניברסיטת תל אביב ומכון מדגם - ייעוץ ומחקר. הסקר נערך בטלפון ובאינטרנט בתאריכים 13-14 במאי 2019, בקרב 600 מרואיינים, המהווים מדגם ארצי מייצג של כלל האוכלוסייה הבוגרת (גילאי 18 ומעלה) בישראל. טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם - $\pm 4.1\%$ ברמת בטחון של 95%. ניתוחים סטטיסטיים: גבי יסמין אלקלעי.

תרשים החודש: באיזו מידה קיום האירוויזיון בישראל השנה מהווה ביטוי עבורך לכל אחד מהדברים הבאים?

